

Zaaknr. 725778
Kenmerk 961676

Dilemma Amersvisie

1. Aanleiding

In aanloop naar het BO met het Rijk (ter vervanging van het BO-MIRT 2025) wordt het vanuit de gemeente Geertruidenberg, als vanuit het waterschap belangrijk gevonden dat er afspraken gemaakt worden over 'rugdekking' vanuit de collega-overheden van Rijk en provincie om toekomstgericht te kunnen omgaan met lopende en komende ontwikkelingen in het gebied. Want zowel gemeente als waterschap zien ieder een dilemma ontstaan doordat er in het gebied van de Amer al ontwikkelingen plaatsvinden, vooruitlopend op een totaalplaatje en die ook eerder tot besluitvorming gaan leiden dan het totale plaatje tot een concreet besluit gaat leiden. En dat kan wrijving geven en dat kan de lokale overheden in een positie brengen waarbij zij besluiten moeten nemen op basis van kaders die (nog) niet passen bij de ontwikkelingen die nagestreefd worden. Dat is geen onwil, maar het feit dat gemeente en waterschap werken vanuit kaders en instructies waar zij zich aan moeten houden, maar die langzamer bewegen dan de ontwikkelingen rondom de Amersvisie.

Vanuit de gemeente is voorgesteld om naar een ontwikkelentiteit te gaan en is er een voorstel voor een samenwerkingsovereenkomst. Maar dat is slechts een deel van het verhaal. In deze notitie van het waterschap wordt het gehele verhaal uiteengezet zoals het waterschap dit beziet. Deze notitie moet gezien worden als een aanvulling op de notitie "Normstelling en acceptabel restrisico Powerport Moerdijk" (959933).

2. Dilemma

De kern van het dilemma is dat voor het gebied van de Amer op dit moment formele kaders gelden, zoals het omgevingsplan en de waterschapsverordening op basis waarvan initiatieven beoordeeld worden. Deze plannen zijn gebaseerd op regels en beleid vanuit provincie en rijk, niet in de laatste plaats doordat er kaders via instructieregels zijn gesteld in hogere regelgeving zoals de provinciale Omgevingsverordening. Op dit moment lopen er twee soorten ontwikkelingen in het gebied. Enerzijds lopende projecten zoals de uitbreiding van een 380kV-station, en anderzijds de integrale ontwerp-opgave voor Powerport wat nu geleid heeft tot een Amersvisie. Alleen, die Amersvisie is nog een schets en heeft geen enkele formele status. Een lokale overheid kan daar in formele juridische procedures rondom de lopende projecten niets mee. Maar die lopende projecten gaan wel door en doen ook aanspraak op ontwikkelruimte die later nodig is voor het integrale totaalverhaal wat nog verder ontwikkeld moet worden. En die ruimte is schaars. Eén verkeerde beweging en de puzzel wordt vele malen ingewikkelder dan die al is. Al langer tekent zich af dat onbedoeld de lokale overheden op enig moment geconfronteerd gaan worden met aanvragen voor formele besluiten, bijv. een vergunning, die men niet anders dan op basis van de huidige kaders en huidig beleid kan beoordelen, maar waardoor het integrale plaatje waar nu naartoe gewerkt wordt, tegengewerkt wordt. Dit is een dilemma waar de lokale overheden niet zelfstandig een oplossing voor kunnen geven. Het brengt de lokale overheden in een lastige positie. Het vraagt actie van zowel het Rijk als van de provincie in hun opstelling (één-overheid) en in hun kaderstelling. Met andere woorden: de lokale overheden hebben rugdekking nodig, om te voorkomen dat zij in een positie komen dat zij beslissingen moeten nemen die het nationaal belang in de weg staan, enkel omdat de formele kaders die zij moeten hanteren, achterhaald zijn.

3. Rugdekking

Die rugdekking bestaat feitelijk uit 3 onderdelen:

1. Meer regie en meer gezamenlijk opereren vanuit één visie als het gaat om de lopende projecten en lopende initiatieven, vanuit het nationale belang geredeneerd.
 - a. Dan gaat het er voor projecten vanuit het Rijk (van bijv. Tennet) om dat er vanuit het Rijk meer centrale regie gevoerd wordt dat de projecten die vanuit nationaal belang tot stand komen, onderling beter aansluiten op elkaar en ook aansluiten en blijven aansluiten op de Amersvisie (Ontwerptafel Powerport) waar naartoe gewerkt wordt. Het gaat erom zoveel mogelijk het risico te vermijden dat de lokale overheden überhaupt in een positie komen waarbij zij beslissingen moeten nemen, die contraproductief zijn voor de integrale totaaloplossing.
 - b. Dan gaat het er ook om dat als het gaat om initiatieven vanuit andere private partijen in het gebied de overheden nadrukkelijker als één overheid het gesprek aan gaan. Dat vraagt ook actievere regie vanuit het Rijk.
2. Er duidelijk basisafspraken gemarkeerd worden en waar nodig en mogelijk ook al doorwerking krijgen, zodat de lokale overheden daar naar kunnen verwijzen. Er moet kaders anders gehanteerd gaan worden en motiveringen anders gedaan worden, maar daarvoor is het nodig dat die kaders aangepakt worden en dat er een grondslag voor een motivering is. Een besluit van een BO is daarin formeel nog niet sterk, maar wel de minimale eerste stap die nodig. Om hier een concreet voorbeeld bij te geven: voor het waterschap is het noodzakelijk dat duidelijk wordt welke normstelling gaat gelden voor de vitale en kwetsbare infrastructuur en dat als deze anders wordt dan de huidige basis, dat dan de provinciale omgevingsverordening daarop aangepast wordt (zie de genoemde notitie 'normstelling'). Voor de gemeente gelden soortgelijke aspecten. Een lagere overheid zoals een gemeente of een waterschap kan niet zelfstandig beslissen om instructies niet op te volgens of andere kaders te gaan hanteren alleen maar omdat ze in overleg zijn en daar een ander beeld uit naar voren komt.
3. De complexiteit van de opgaven, maar ook de noodzaak om veel vlotter als één overheid te kunnen schakelen, vraagt ook wat qua capaciteit en ondersteuning. Het groeit de lokale overheden al snel boven het hoofd gezien de complexiteit en omvang van de nationale opgave waaraan gewerkt wordt.

4. Lijn richting het BO van december

Richting het BO van december is kort samengevat de lijn die gevolgd wordt deze:

1. Het helder en duidelijk benoemen van het dilemma en waarschuwen voor de mogelijke gevolgen ervan. Dit moet voor alle partijen duidelijk zijn. Het is ook niet alleen het waterschap, of alleen de gemeente Geertruidenberg, het is uiteindelijk iets dat de 3 gemeenten en waterschap samen aan gaat. Er is wel een duidelijk faseverschil tussen deelgebied Moerdijk en deelgebied Amer.
2. Afspraken maken dat de partijen samen optrekken. Dat betekent dat de lokale overheden bekrachtigen dat zij staan voor de opgave, maar zeker ook dat de partijen van Rijk en provincie toezeggen om de lokale overheden hierin bij te staan. Op zijn minst door een aantal uitgangspunten duidelijk af te spreken, door strakker regie te voeren op de samenhang van projecten en door ook duidelijk af te spreken wat de rol van de Amersvisie daarin is. En waar dat nodig is, ook de bereidheid te hebben om nadere keuzes te maken of om kaders bij te stellen, al dan niet vooruitlopend op bredere besluitvorming.
3. Het gesprek aangaan over de ondersteuning.

Hierbij is er wel een nuancering. Vanuit de gemeente Geertruidenberg wordt sterk gepleit voor het oprichten van een ontwikkelentiteit. Dat lijkt met name vanuit capaciteit ingegeven. De naam entiteit dekt de lading echter niet. Het opzetten van een aparte entiteit voor de beoogde gebiedsontwikkeling, als alternatief voor het inzetten van bevoegdheden die de overheden hebben, heeft pas zin wanneer deze entiteit voldoende eigen bevoegdheden krijgt om ook daadwerkelijk zaken te kunnen reguleren. Dan gaat het al snel over een vorm zoals een zware gemeenschappelijke regeling met een eigen algemeen en dagelijks bestuur waarin de betrokken overheden deelnemen en bevoegdheden aan overdragen/delegeren. Een samenwerkingsovereenkomst is daarvoor te licht. En een entiteit op die manier komt ook laat, misschien wel te laat.

Een samenwerkingsovereenkomst kan wel nuttig zijn om vast te leggen wat Rijk, provincie, gemeente en waterschap in afstemming met elkaar gaan doen met hun eigen juridische instrumenten. Met andere woorden: een vorm waarin concreter wordt vastgelegd welk dilemma geadresseerd wordt, en hoe er meer als één overheid, met meer regie, samengewerkt wordt en hoe de hogere overheden bijdragen aan rugdekking voor de lagere overheden. Dit is ook nodig om richting een ontwikkelrichting en verdere verdieping in 2026 te kunnen komen. Het vraagstuk van capaciteit en ondersteuning is hier een afgeleide van.